



Victoriaanse vrouw ontkleed



Inwendige anatomie



Gouden medaille vrouwenclub Philadelphia

FREDERICK HOLLICK (1818-1900)

Frederick Hollick was een 19de eeuwse Amerikaanse arts die pionierswerk heeft verricht in de seksuele voorlichting van man en vrouw. In zijn twee belangrijkste boeken, 'The Origin of Life' en 'The Marriage Guide' beschrijft hij hun voortplantingsorganen. Niet om er een zoveelste anatomische atlas mee te versieren, maar aan te tonen hoe belangrijk gezonde en veilige seks is in een harmonieus huwelijk. Om het nog aanschouwelijker voor te stellen, gaf hij lezingen.

Zo drumde in de lente van 1846 een grote menigte samen in Philadelphia voor wat zich aankondigde als een groots en nooit gezien spektakel. Dr. Hollick zou een lezing geven over de 'Oorsprong van het Leven'. Om er geen gortdroge uiteenzetting van te maken had de dokter eraan gedacht een levensgroot naaktmodel op het podium te plaatsen. Toen hij in één ruk het doek verwijderde, en iedereen in de zaal oog in oog stond met een naakte vrouw, steeg een collectieve zucht van verrassing, schaamte en onwennigheid op. Maar showman Hollick had alles onder controle. Hij vertelde dat het geen vrouw was van vlees en bloed, maar van papier-maché. Het was een van de topmodellen uit het aanbod van de Franse bouwer van dergelijk didactisch materiaal, dokter Auzoux (zie dissectiekamer). Haar anatomische details waren zó natuurgetrouw nagebootst dat enkelen bij de eerste aanblik in zwijm vielen. Volgens dokter Hollick hét ultieme bewijs van het artistieke talent van die

Franse dokter. Zoals al zijn modellen was deze vrouw ook uitneembaar.

Terwijl dokter Hollick hier en daar een stuk begon weg te plukken, bewierookte hij de lichamelijke geneugten van de voortplantingsdaad en het wonderde leven dat daaruit kan ontstaan. Bij elke buikspier en darmkronkel die hij verwijderde, keek de zaal gefascineerd toe hoe de dokter als het ware een autopsie deed op een rechtstaand lijk. Laag na laag drong hij dieper en dieper door in de onderbuik en toonde ten slotte waar het allemaal om draaide, de baarmoeder en de eierstokken. "Hier ligt, dames en heren, de oorsprong van het leven."

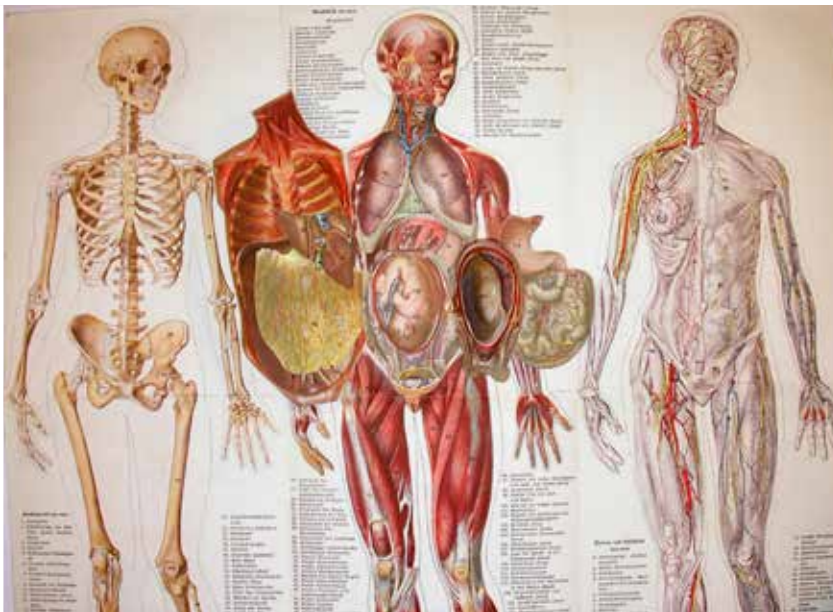
Nu de dames en heren de heimelijk diepe ligging van de baarmoeder hadden aanschouwd, en verwonderd keken hoe klein de eerste wieg van een baby wel is, besprak hij de fysiologie. Hoe de seksuele organen in een vrouw van vlees en bloed werkten, als men er wat animo in bracht. "Frequent seksueel plezier is een fysiologische noodzakelijkheid, ongeacht de leeftijd, het geslacht of de huwelijkse status", beklemtoonde dokter Hollick.

In een Victoriaanse tijd waar preutsheid en eerbaarheid hooggeprezen deugden waren en seks en voortplanting verfoeilijke, haast dierlijke opwellingen, kwam zo'n recht-voor-de-raap uitspraak als een donderslag bij heldere hemel. De verwarring in de zaal was dan ook niet te overzien. Nooit of te nooit hadden vrouwen

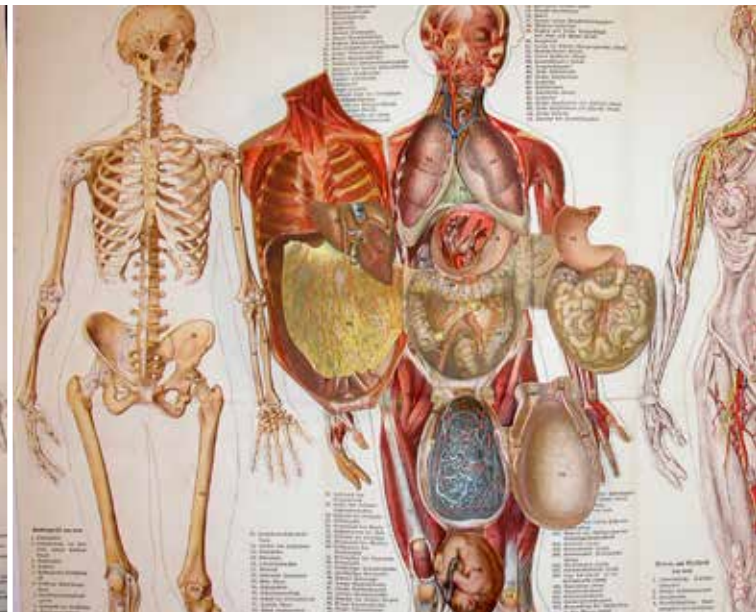
en mannen enige vorm van seksuele voorlichting gekregen, laat staan het woord 'seksueel plezier' in de mond genomen. Omdat dergelijke geneugten niet in de bijbel stonden (wel de infernale gevolgen ervan), kwam het ook niet op de kansel terecht. Ook niet in politieke debatten of publieke lezingen. Nergens.

Behalve in de lezingen van dokter Hollick, die dan ook massaal werden bijgewoond. Want Hollick kon het niet vatten dat vrouwen niet de minste weet hadden van hun eigen lichaam en van hun vruchtbaarheidscyclus. En dat mannen het vrouwelijke seksuele plezier als niet-bestaande beschouwden. Zo ontpopte hij zich als een van de eerste artsen die tegen deze onvoorstelbare onwetendheid een vurige kruistocht ondernam. Van Boston tot Washington en stroomopwaarts langs de Mississippi, verkondigde hij met grote missionaris-ijver zijn boodschap. Voor diegenen die het na zijn theatrale show nog eens allemaal rustig wilden napluizen, bundelde hij zijn inzichten in een boek: *The Origin of Life*.

Het stond voor Hollick als een paal boven water dat de functie van een orgaan nauw samenhangt met zijn anatomische structuur. Om die organen op een vlakke pagina een beetje in perspectief aanschouwelijk voor te stellen, paste hij opnieuw een theatrale truc toe, de 'flapanomie'. De klassieke illustraties in medische atlassen vond hij te plat en te statisch. Volgens het aloude Chinese spreekwoord: 'Ik



Flapanatomie



Volledig uitgeflapt

hoor en ik vergeet, ik zie en ik onthoud, en ik doe en begrijp', liet hij zijn lezers en lezeressen eigenhandig die 'flapvrouw' ontkleden. Ze bestond uit een reeks op elkaar liggende doorsneden die bij het wegklappen van elke flap, de diepere anatomische lagen bloot legden. Na het wegklappen van haar victoriaanse kleed kwam men op de oppervlakkige spierlagen terecht (de naakte huid werd met opzet vermeden om er geen peepshow van te maken). Verder flappend, drong men dieper en dieper door in de onderbuik. Net zoals dokter Hollick het had gedaan op zijn driedimensionale mannequin uit papier-maché. Pas bij het wegklappen van de voorlaatste flap, zag de lezer dat de vrouw hoogzwanger was. In haar enorm uitgezette baarmoeder zat een flink uit de kluit gewassen baby met zijn hoofdje omhoog, klaar om geboren te worden. Het enige naakt dat dr. Hollick in zijn hele flapconstructie toonde, was de poezelige huid van de baby.

Ondanks het zedig omzeilen van blote borsten en billen hadden zijn collega's artsen ernstige bedenkingen bij het zomaar publiekelijk verspreiden van al die kennis. In zijn leidraad voor een goed huwelijk schreef Hollick bovendien onomwonden over seksuele opwinding en plezier, en hoe dat allemaal in een hogere versnelling kon worden gebracht door stoombaden, diepe liesmassages en afrodisiaca. Met een beetje fantasie was een vrouw zelfs tot multiële orgasmen te stimuleren. En voor de behandeling van

impotentie en erectiestoornissen had dokter Hollick ook een recept. Daarvoor kon de huisapotheek aangevuld worden met Cannabis indica (marihuana) of met zijn persoonlijk ontworpen vacuüm trekkende zuigmachine (een voorloper van de stofzuiger?).

Méér van dit fraais moest het voor de victoriaanse hoeders van het fatsoen, geestelijken, politici en collegae artsen, niet worden. Dokter Hollick werd gearresteerd en mocht zijn 'schandelijke obsceniteiten' eens komen verantwoorden in de rechtbank. Op de man af vroeg de districtscommissaris van Philadelphia of dergelijke seksuele suggesties wel in het openbaar kenbaar konden worden gemaakt? En of een dokterstitel iemand zomaar het recht gaf om de heersende moraal te besmeuren? En welke criteria hanteerde hij als arts om een lezing over seksuele gezondheid (en plezier) te onderscheiden van een obscene one-man-show?

In de rechtszaal verdedigde dokter Hollick zich voortreffelijk. Uit zijn jarenlange praktijkervaring had hij geleerd dat mannen en vrouwen niet de minste kennis hadden van hun lichaam. En van seksualiteit en geboorteperking al helemaal geen donder. Vandaar de zoveel ongewenste zwangerschappen en de amateuristisch uitgevoerde abortussen, met soms rampzalige gevolgen van dien. Werd het niet de hoogste tijd dat mannen en vrouwen een beetje inzicht kregen in hun seksu-

ele beleving en dat vrouwen controle kregen over hun vruchtbaarheid? Want het grootste slachtoffer van die misplaatste victoriaanse preutsheid was tenslotte de vrouw. En moesten ze hem, dokter in de genees- heel- en verloskunde, niet veeleer dankbaar zijn dat hij na zijn consultaties nog de moed opbracht om overal te lande via lezingen zijn kennis door te geven en ten dienste te stellen van een harmonieus huwelijksleven?

Samen met Hollick moesten zich ook enkele journalisten en sympathisanten, die zijn lezingen en boeken genegen waren, verantwoorden. Maar na een aantal spectaculaire gerechtszaken wonnen ze ten slotte allen hun strijd tegen die don Quichote-achtige moraalridders. Binnen de perken van het fatsoen mocht het publiek geïnformeerd worden en werd contraceptie binnen het huwelijk bespreekbaar geacht. Zo werd dr. Frederick Hollick een van de pioniers in de vrouwelijke emancipatie die zou uitmonden in een eerste golf van wat we nu het 'feministisch reflex' noemen. Uit bijzondere erkentelijkheid vereerden de 'Ladies of Philadelphia' hem met een gouden medaille.



Dr. Johan Van Robays
Anatomopatholoog